

LAI TOP GAISMA

Kaspars Zavīleiskis

Foto: Rojs Maizītis, Ralph Larmann, *Vida Press*

Superstāru... STARMETIS

Grupas *The Rolling Stones* algotais darbinieks ar visilgāko stāžu, karalienes Elizabetes II jubilejas koncerta gaismotājs, Londonas olimpisko spēļu atklāšanas un noslēguma ceremonijas gaismu meistars – tie ir tikai daži ieraksti Patrika Vudrofa (Patrick Woodroffe) darbu listē. Deviņvīri nevarēja palaist garām iespēju parunāties ar vienu no prominentākajiem pasaules gaismotājiem, tāpēc nokērām Patriku, kad viņš novembrī ieradās Rīgā, lai lasītu lekcijas pasākumā *Lighting the Stars*.

Adele ir jaunāka par manu meitu, bet ir vispārliecinātākā sieviete, ko esmu saticis savā dzīvē.

40 GADI PIE GAISMĀM

Kas tā tāda par profesiju — gaismotājs?

Tā nav isti profesija! Es mācījos labā skolā, man bija laba izglītība, bet biju pārāk slinks, lai tādā garā turpinātu. Zināju, ka negribu būt nekustamā ipāšumu aģents, jurists, ārsts vai arhitekts. Un es atradu šo divaino darbu, kas tajā laikā, kad sāku, bija mazs un nenozīmigs. Pat rokkoncerti bija salidzinoši ļoti mazs bizness.

Kurā gadā tas bija?

Savā pirmajā roktūrē devos 17 gadu vecumā. Tagad man ir 62, tad tas bija pašā septiņdesmito gadu sākumā. Man paveicās, ka rokbizness ar gadiem kļuva arvien lieķaks. Tas no klubiem pārcēlās uz teātriem, tad uz māzām arēnām, tad uz lielām arēnām un beigās uz stadioņiem. Radās nepieciešamība pēc lieliem šoviem ar iespādigām gaismām, video, efektiem un milzu skatuviem. Es izaugu tam līdzī. Taču joprojām domāju, ka tā ir darba mīlestība, kas nāk komplektā ar lielu atbildību, bet to nevar saukt par profesiju.

Jūs to pašu teiksiet arī lekcijā Latvijas gaismotājiem?

Noteikti! Tagad tā ir kļuvusi par ienesīgu nodarbi, taču tad, kad sāku to darīt, tam ar naudu nebija nekāda sakara. Joprojām uzskatu, ka šajā darbā nav ko darīt, ja vēlme ir tikai nopelnīt. Tā tas droši vien ir ar jebkuru radošu darbu. Labs piemērs ir grupas Queen singls *Bohemian Rhapsody*. Tas taču ir vājprāts! Tu vienkārši nedriksti uztasīt rokmūzikas singlu, kas ir sešas minūtes garš un kurā turklāt ieklauti operas elementi! Bet vini to izdarīja, jo vienkār-

ši vēlējās realizēt traku ideju labā dziesmā, nedomājot par naudu. Un tas kļuva par vienu no visu laiku lielākajiem hitiem.

Tā ir dziesma, kas vien-nozīmīgi pielīp, lai arī pats nespēj to nodzie-dāt dušā... Pastāstiet nedaudz par saviem plāniem Rīgā. Kāpēc piekritāt pie-dalīties šādā pasākumā, un vai tā ir bieža prakse?

Es sastrādājos ar itālu gaismas tehnikas ires kom-pāniju *Clay Paky*. Savā darbā mēdzu izmantot ļoti daudz dažādas tehnikas, bet šī kompānija ik pa laikam pie manis vērsās ar uzrunu: "Mēs strādājam ar cilvēkiem daudzās pasaules malās, un būtu lieliski, ja jūs varētu atbraukt un ar viņiem apru-nāties!" Gan ar studentiem, gan dizaineriem un produ-centiem. Man tā ir ista dāvana, jo ceļoju uz interesantām vietām, payādu tur divas vai trīs dienas, satieku vietējos cilvēkus, paēdu labos resto-rānos un ceru, ka spēju ie-dot daļu no savas pieredzes. Esmu šajā biznesā jau apmēram 40 gadus un esmu uz-taisījis ļoti, ļoti daudz šovu. Turklāt ārkartīgi dažādus — rokkoncertus, operas un ba-leta izrādes, sporta un dažā-dus citus pasākumus. Un ļoti daudzās pasaules valstis. Tā ir lieliska pieredze, ar ko pa-dalīties.

Kas ir vislabākais gais-mošanas dizainā?

Sadarbība. Parasti gais-mošana nozīmē kaut kā kon-krēta izcelšanu. Koncertska-tuves, teātra skatuves, ēkas un tā tālāk. Tas nozīmē, ka tu vienmēr strādā ar citiem cilvēkiem. Ir jāsaprobt, kas ir viņu fokuss, un jāpalīdz vi-niem izceļt to, ko vini ir iz-darījuši. Tas man šķiet vis-interesantākais šajā darbā. Kad veidoju rokšovus, neno-

Patriks Vudrofs

DZIMIS 1954. gada 11.jūnijā Oksfordā, Anglijā.
PRECĒJIES, divu bēnu tēvs.

GAISMOŠANAS dizainers, kurš strādā visās industrijas sfērās — mūzikā, dejā, teātrī, operā, baletā, modē, mākslā, arhitektūrā, kino, sportā...

PAR GAISMOTĀJU kļuvis, vēl būdams nepilingadīgs septiņdesmito gadu sākumā.

STRĀDĀJIS AR The Rolling Stones, Bobu Dilanu, The Police, Pīteru Geibrielu, Simon & Garfunkel, Genesis, ABBA, Stīviju Vonderu, Rodu Stjuartu, The Eagles, Eltonu Džonu, Deividu Boviju, Šēru, Black Sabbath, AC/DC, Roxette, Maiklu Džeksonu, Take That, Lady Gaga, Adeli un daudziem citiem mūzikumiem.

IZSTRĀDĀJIS gaismu dizainu operas un baleta izrādēm Karaliskajā Alberholā, Vīnes Valsts operā, Somijas Nacionālajā operā un citur.

VEIDOJIS gaismu dizainu Endrū Loida Vēbera un citiem mūzikumiem.

IZGAISMOJIS Lielbritānijas karalienes jubilejas svītības Bakingemas pilī.

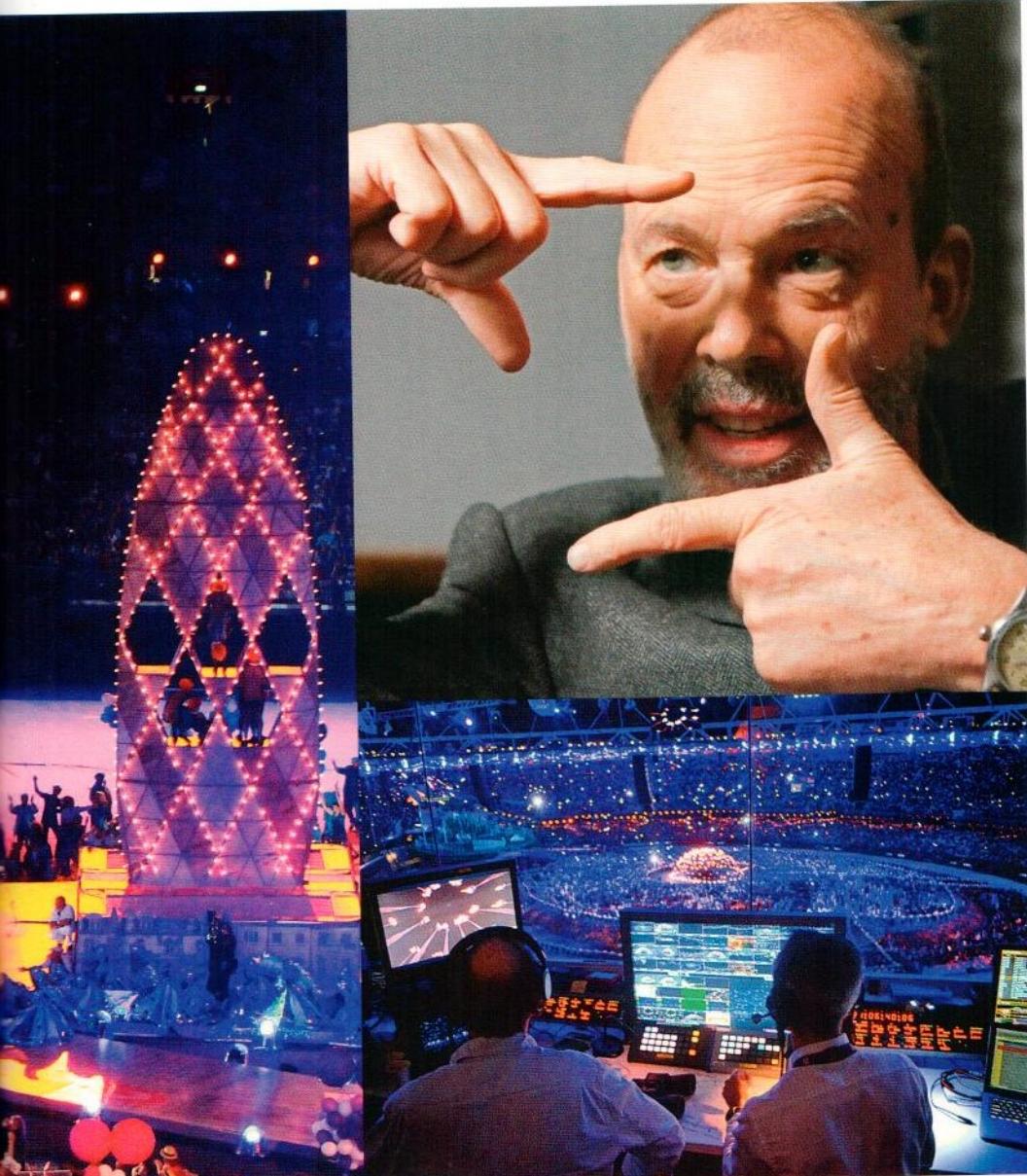
VEIDOJIS gaismu instalācijas dažādos muzejos visā pasaule.

IZSTRĀDĀJIS ēku izgaismošanas dizainu Lasvegasā un daudzviet citur pasaule.

BIJIS LONDONAS olimpisko spēju atklāšanas un noslēguma ceremonijas gaismu režisors.

KOPĀ AR partneri Adamu Basetu ir gaismošanas konsultāciju kompānijas Woodroffe Bassett Design īpašnieks.

SAŅĒMIS Britu impērijas Virsnieka ordeni par ieguldījumu mākslā.

nozīmē, ka man vajadzēs tūkstošiem gaismu un visur. Bet, ja viņš var apvienot visu konceptu un padarīt jebkuru darbību par šova sastāvdaļu, mēs varam radīt brīnišķīgu pasākumu. Viņš to izprata pilnībā. Tika saglabāta kino disciplīna un stāsta tīrība, bet viņš pats bija ļoti priecīgs pārnest to uz formātu, kādā nekad vēl nebija strādājis.

Jūs esat biznesā jau 40 gadus. Kā gaismošanas dizains ir mainījies?

Mainījies ar pilnīgi viss! Kad sāku to darīt septiņdesmito gadu sākumā, tehnoloģija bija ļoti vienkārša — viena veida gaisma, kas bija 1000 vatu spuldzes jeb automašīnas gaismas, ieliktas lukturī, aizklātas ar krā-

sainu gumiju un uzliktas uz statīviem. Tagad katras gaisma, ko izmantojam, vairs pat nedara tikai kaut ko vienu. Tā var kustēties dažādās pozīcijās, var klūt lielāka vai mazāka, košāka vai mazāk koša. Kontroles sistēmas no elementāra dēļa ar pogām, ko bīdīt augšā un lejā, reaģējot uz mūziku, ir izaugušas līdz 50 000 euro vērtām vadības sistēmām, kas ir saprogrammējamas, un atliek nospiest tikai vienu vai dažas pogas, lai izgaismotu veselu šovu. Viss ir mainījies. Arī pats saturs, kas jāizgaismo. Kādreiz tā bija vienkārši rokgrupa, kas iznāca uz skatuves un nospēlēja koncertu, tagad tā ir vesela izrāde ar ļoti daudziem sikumiem. Žanru robežas ir izplūdušas.

Vudrofs ir gaismojis arī Zalcburgas operas festivālu.

Laika gaitā esmu sapratis, ka tas, ka mākslinieki kaut ko sakā, nenoziņē, ka viņi to ari domā.

Kad viņi saka: "Es negribu nekādas pret mani pavērstas gaismas, gribu vienkārši spēlēt savu mūziku!", varbūt viņi vienkārši ir nobijušies, jūtas neaizsargāti uz skatuves un nevēlas būt dīvas kā Bárbara Streizande. Tas viss ir jāizrunā, jānodibina labas attiecības, un tad arī rezultāts ir labs.

NO AC/DC LĪDZ ADELEI

Kā parasti izskatās jūsu darbadiena?

Atkarīgs no tā, kur es atrodos. Ja esmu mājās, tad ceļos diezgan agri. Dzīvoju laukos Rietumanglijā. Paēdu brokastis, izeju pastāgā un tad dodos uz savu brīnišķīgo studiju, kas iekārtota vecā klētī. Man ir maza piecu cilvēku kompānija, kas ierasti strādā pie 12–16 aktīviem projektiem. Nupat turneju pabeidza AC/DC. Black Sabbath joprojām atrodas turnejā. Jaunnedēļ Nujorkā tiks atvērta The Rolling Stones veltīta izstāde. Joprojām turnejā atrodas Adele. ABBA nupat izziņoja savu atkalapvienošanās virtuālo turneju, kurā tiks izmantoti neparasti video koncepti. Vēl šobrīd ir aktuāli kādi četri lieli arhitektūras projekti. Ir ari darbs ar naktsklubiem. Strādājam ar Musulmaņu solidaritātes spēlēm, kas nākamgad notiks Baku. Diena paiet darbā ar cilvēkiem. Nemitīgi meklējam labākos risinājumus, izstrādājam konceptus un tā tālāk. Tad paēdu pusdienas un atkal dodos pastaigā pa laukiem.

Otra mana tipiskā ikdiena ir agri piecelties, doties uz lidmašīnu un nonākt kādā citā valsti, kur jau sastādīts konkrēts grafs. Mēdzu ceļot ļoti daudz. Vēl trešais tipiskais dienas plāns ir pavadīt visu laiku mēģinājumā. Varam sākt ap desmitiem no rīta un beigt kaut kad vēlu nakti. Mēģinājumos daudz runāju ar komandu, ar skatuves menedžieri, skaidroju, ko vēlamies sasniegt tieši konkrētajā dienā un kas vēl jāpagūst. Pietiekami daudz laika nav nekad. Nekad!

Savā praksē neesmu pieredzējis situāciju, kad kāds pateiktu – hmm, esam pabeiguši divas dienas ātrāk un pat neesam iztērējuši visu budžetu... Mēģinājumu procesā ir vislīlākais stresa līmenis.

Kā jūs strādājat ar māksliniekiem, it īpaši ar ambiciozām popzvaigznēm? Ir bijuši kādi īpaši negatīvi piemēri?

Es teiktu, ka neviens nav pa īstam ne-patīkams. Cilvēki ir atšķirīgi. Kits Ričardss (*The Rolling Stones* gitārists – Red.) reiz draudēja mani nogalināt ar šaujamo. Lady Gaga gribēja darīt vienu, bet es gluži pretējo. Taču beigu beigās visi šie cilvēki ir ļoti talantīgi un diezgan labi zina, ko vēlas parādīt uz skatuves.

Es gan pats uzreiz gribētu sevi palabot, sakot, ka tā gan nav gluži taisnība. Viņiem šķiet, ka viņi zina, ko vēlas parādīt uz skatuves. Patiesībā viņi zina, ka vēlas būt veiksmīgi un izskatīties labi. Taču bieži vien viņi nezina, uz kuru pusi īsti doties. Un tas jau ir mans darbs – radīt viņos pārliecību. Man, protams, ar viņiem ir daudz jārunā, lai sa-prastu, ko īsti viņi paši vēlas sasniegt. Ar *The Rolling Stones* man tas vairs nav aktuāli, jo esam kopā tik ilgi, ka jau precīzi zinu, kas viņi ir un kā vēlas izskatīties uz skatuves. Esmu jau kļuvis par procesa sastāvdaļu. Kad nesen strādāju ar Adeli, viņa ir jaunāka par manu meitu, bet bija vispārliecītākā sieviete, ko esmu saticis savā dzīvē. Arī Lady Gaga ir līdzīga, bet Adele bija izteikti pārliecināta, kas viņa vēlas būt un ko vēlas pateikt uz skatuves. Lielā mērā tāpēc ar viņu strādāt bija ļoti viegli. Taču gadās, ka cilvēki šau-bās par sevi.

Vēl viena problēma ir tā, ka mans darba process ir ļoti publisks. Es to varētu salīdzināt ar šādu situāciju. Jūs atnāktu pie manis un lūgtu uzgleznot jūsu portretu. Jums būtu daudz naudas, jūs pasūtītu māksliniekam portretu. Atnāktu uz manu studiju, apsēstos, es uzliktu audeklu uz molberta, izdarītu pirmo otas triepienu, un tajā brīdī jūsu sieva vai menedžere sāktu kliegt: "Ko jūs darāt?! Tas vispār neizskatās pēc vīna!" Bet man patiesībā vajag piecas dienas, lai uzgleznotu burvīgu portretu. Un tas var galīgi neizskatīties gatavs vēl piektās dienas pusdienlaikā. Gaismu izstrādes process ir ļoti publisks pa-sākums, kad jāstrādā ar lielu tehnikas daudzumu un milzu skatuvi. Turklat es arī pats vēl simtprocentīgi nezinu, ko tieši izdarīšu. Procesā turpinu atrast jaunas nianses. Taču situācijā, kad abi ar mākslinieku esam viens otru sapratuši, tas ir lielisks kopīgs ceļojums uz labu rezultātu.

ROLLING STONES ILGDZIVOTĀJS

Kā jūs esat pamanījies tik ilgu laiku būt kopā ar The Rolling Stones? Māksliniekiem taču parasti patīk daudz ko nonomainīt, it īpaši, ja runa ir par jaunu albumu ar kādu pavisam svaigu sajūtu...

Tas ir ļoti interesants jautājums! Es esmu visilgāk algotais darbinieks *The Rolling Stones* kompānijā.

Daudzi ir jau miruši, atlaisti vai paši aizgājuši, bet es esmu paliņis cauri laikiem. Domāju, ka viens no galvenajiem iemesliem ir tas, ka nedodos kopā ar viņiem turnejā. Izdarām sagatavošanās darbus, divas vai trīs nedēļas pavadām kopā mēģinājumos, tad dodos ar viņiem uz pirmajiem turnejas koncertiem, pēc tam braucu mājās. Tāpēc neesmu viņu pasaulē visu laiku. Tas man arī palidz saglabāt svaigu skatījumu uz viņu daiļradī.

Viņi viennozīmīgi ir labi mani draugi. Lai arī viņi ir jau savas karjeras beigu posmā... Hmm, pat nezinu, kāpēc tikko tā pateicu, jo kaut ko tādu mēs sakām jau 20 gadus. Taču viņi tiešām ir jau septiņdesmitgadnieki.

Čārlījam (Čārlījs Vatss, *The Rolling Stones* bundznieks – Red.) ir jau 75 gadi! Pirms divām nedēļām bijām kopā festivālā Palmspringsā (*Desert Trip Music Festival* – Red.), un joprojām redzēju uz skatuves tādu pašu

rokgrupu, kādu droši vien var redzēt kādā bārā šeit pat Rīgā. Viņi joprojām uzstājas tā, it kā viņiem būtu 19 gadu. Un viņi katrs ir ļoti spēcīgas personības. Visvairāk man saņāk pavadīt laiku kopā ar Miku Džegeru (*The Rolling Stones* vokālists – Red.), jo viņš ir tas, kurš visvairāk piestrādā pie grupas tēla un

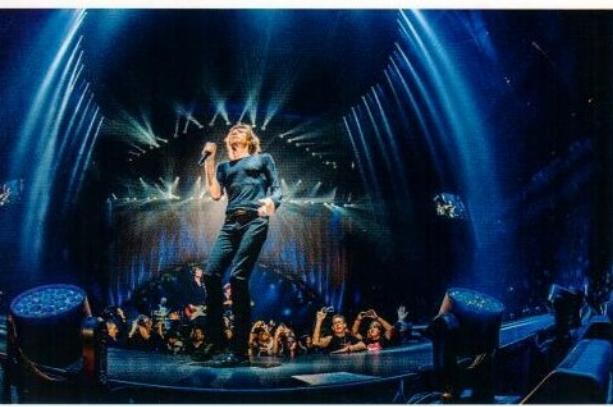
izskata uz skatuves. Un viņš ir kaut kāds supermens, jo ir nebeidzami energisks arī savos 73 gados. Paši koncerti vien būtībā ir divarpus stundas ilgi sporta treniņi dziedot. Neparasti.

Jūs jau minējāt *The Rolling Stones* izstādi, kas tiks atklāta Nujorkā. Pirms tam tā šogad bija skatāma arī *Saatchi* galerijā Londonā. Vai jums tas bija nostalģisks pasākums?

Tas patiesībā bija ļoti dīvaini, jo "stouni" vispār nemēdz skatīties atpakaļ. Man ir 62 gadi, un es zinu, ka man vēl priekšā ir daudz darbu, kas jāzdra, taču man patīk apsēsties un palūkoties atpakaļ, palašīt savas dienasgrāmatas bērniem, atcerēties dažādas jaukas lietas, ko esmu paveicis. Bet "stouni" nekad to nav darījuši. Un nedara to arī savos 70 gados un pāri. Viņi joprojām turpina strādāt, radīt kaut ko jaunu un iet uz priekšu. Protams, ir grandioza vēsture. Un viņiem joprojām pašiem pieder daudz lietu, vismaz no pēdējo 30 gadu radošā posma. Producenti piedāvāja uztaisīt šādu izrādi. Viņiem bija nauda, un viņi bija ieinteresēti ļoti labā rezultātā. Mēs pavadījām divus gadus, vācot dažādas lietas un domājot, kā visu labāk izdarīt. Es daudz palidzēju arī ar dekorāciju izveidi un izvietošanu. Vislabāk man patīk beigu posms izstādē – kad esi izgājis tai cauri, nonāc aizskatuvē! Mums tas nešķiet nekas neparasts, jo pa aizskatuvēm staigājam bieži, bet lielākā daļa cilvēku tur nekad nav bijuši, un tas viņiem ir ļoti interešanti. Tajā visā ir īpaša gaisotne. Mēs izstādē uzbūvējām šādu īstu aizskatuvē. Pašas izstādes beigās gan vēl ir iespēja noskatīties *Satisfaction* (*The Rolling Stones* visu laiku lieлākais hits – Red.) 3D. Filmas kadru pārveidošana par 3D attēlu prasīja sešus mēnešus. Izstādē uzlikta arī jaudīga skanas sistēma, un apmeklētājam rodas sajūta, ka viņš tiešām redzējis arī pašus *The Rolling Stones*. Es domāju, ka šī izstāde celos pa pasauli vēl gadsus trīs.

Pieminējāt arī *Black Sabbath*. Šovasar viņi uzstājās arī Rīgā. Tas bija jūsu gaismošanas dizains?

Jā. Ozijs (Ozijs Osborns, *Black Sabbath* vokālists – Red.) un viņa sieva ir mani draugi jau apmēram 30 gadus. Esam daudz sastrādājušies, un man patīk palīdzēt veidot viņa šovus. Ģitāristam ir vēzis, bet viņš uzstājas. Tas rada ļoti emocionālu fonu, un man ir liels prieks, ka viņi joprojām turpina muzicēt kopā. Un viņi arvien ir lieliski! Šajā turnejā izmantojām iespaidīgu gaismas sistēmu,

Ar *The Rolling Stones* nupat bijāt festivālā. Kā tie atšķiras no atsevišķiem koncertiem?

Festivāli vienmēr ir izaicinājums. Tipiski festivālā jau ir stacionāra gaismu, video un skaņas sistēma. To izmanto visi, jo nav iespējama situācija, ka katra grupa ļems līdzi un uzstādis savu sistēmu. Katrs paņem līdzi tikai nelielu daļu, lai mēģinātu kaut nedaudz visu pielāgot savām vajadzībām.

Šoreiz devāmies uz Palmspringas festivālu tuksnesi, kur pirmajā dienā galvenie mākslinieki bija *The Rolling Stones* un Bobs Dilans, otrajā dienā – Pols Makartnijs un Nils Jangs, trešajā – Rodžers Votess un *The Who*. Šoreiz visi bija paņēmuši līdzi netipiski daudz tehnikas.

Pols Makartnijs pat atbrauca ar visu savu gaismu sistēmu. Bet mēs festivālam piegājām ļoti tieši. Es teicu, ka mums derēs jebkas, kas viņiem ir, jo ir skaids, ka šādā festivālā būs liela gaismas un skaņas sistēma. Mēs vienkārši ieradīsimies un uzstāsimies. Protams, ka mums būs līdzi savi tehniki un programmētāji, tāpat panāksim efektu, ka tas ir *The Rolling Stones* šovs. Un tā arī notika.

rokrgrupu, kādu droši vien var redzēt kādā bārā šeit pat Rīgā. Viņi joprojām uzstājas tā, it kā viņiem būtu 19 gadu. Un viņi katrs ir ļoti spēcīgas personības. Visvairāk man saņāk pavadīt laiku kopā ar Miku Džegeru (*The Rolling Stones* vokālists – Red.), jo viņš ir tas, kurš visvairāk piestrādā pie grupas tēla un